

มารู้จักหมู่เลือดกันเถอะ (ตอนที่ 1)

อ.พญ.กุลวรา อนุรักษ์ภราดร
ภาควิชาเวชศาสตร์การธนาคารเลือด
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ท่านคงเคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับการทำนายนิสัยจากหมู่เลือด การทำนายดวงชะตาจากกรุปเลือดหรือการรับประทานอาหารตามกรุปเลือดกันมาบ้าง แต่ทราบหรือไม่ว่าจริงๆแล้วกรุปเลือดคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร

“กรุปเลือด” หรือ “หมู่เลือด” เป็นลักษณะจำเพาะของสารแอนติเจนซึ่งเป็นโปรตีนหรือคาร์โบไฮเดรตที่อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล มีความสำคัญมาก เนื่องจากหากจำเป็นต้องได้รับเลือด จะต้องได้รับเลือดจากบุคคลที่มีหมู่เลือดหมู่เดียวกัน หรือเข้ากันได้ มิเช่นนั้นอาจเกิดปฏิกิริยาจากการให้เลือดผิดหมู่ซึ่งรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ ดังนั้นคนเราทุกคนจึงควรทราบหมู่เลือดของตัวเอง เพื่อความรวดเร็วและปลอดภัยหากมีเหตุที่จะต้องได้รับเลือด

หมู่เลือดนั้นมีอยู่ด้วยกันกว่า 40 ระบบแต่ที่มีความสำคัญจริงๆมีอยู่สองระบบคือ ระบบเอบีโอ (ABO) ซึ่งแบ่งหมู่เลือด 4 หมู่คือ เอ (A), บี (B), โอ (O) และเอบี (AB) และระบบอาร์เอส (Rh) ซึ่งแบ่งหมู่เลือดเป็น อาร์เอสบวก (Rh positive) และ อาร์เอสลบ (Rh negative) ซึ่งคนที่มีหมู่เลือดอาร์เอสลบนั้นพบได้น้อยในคนไทย (ในคนไทย 1000 คนพบคนที่มีหมู่เลือดอาร์เอสลบเพียง 3 คน) จัดเป็นหมู่เลือดหายาก

หมู่เลือดระบบเอบีโอ (ABO blood group)

เป็นหมู่เลือดที่มีความสำคัญมาก ถูกกำหนดโดยสารแอนติเจนที่อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดงซึ่งมีสองชนิดคือ สารแอนติเจน ‘เอ’ (A antigen) และแอนติเจน ‘บี’ (B antigen) โดยคนที่ไม่ได้สารแอนติเจนชนิดใด ก็จะไปสร้างสารต้าน (antibody) ต่อสารแอนติเจนชนิดนั้น ซึ่งถ้าได้เลือดผิดหมู่ก็จะเกิดปฏิกิริยารุนแรงจากสารต้านจนเกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

หมู่เลือด A คือคนที่มีสารแอนติเจน A บนผิวเม็ดเลือดแดงและไม่มีสารแอนติเจน B จึงสร้างสารต้านต่อแอนติเจน B (anti B)

หมู่เลือด B คือคนที่มีสารแอนติเจน B บนผิวเม็ดเลือดแดงและไม่มีสารแอนติเจน A จึงสร้างสารต้านต่อแอนติเจน A (anti A)

หมู่เลือด AB คือคนที่มียังสารแอนติเจน A และสารแอนติเจน B บนผิวเม็ดเลือดแดงและไม่สร้างสารต้าน
ทั้งสองชนิด

หมู่เลือด O คือคนที่ไม่มีทั้งสารแอนติเจน A และสารแอนติเจน B บนผิวเม็ดเลือดแดง จึงสร้างสารต้านต่อ
ทั้งแอนติเจน A และแอนติเจน B

ในการให้เลือดเราจะต้องได้เลือดจากคนเลือดหมู่เดียวกันหรือเข้ากันได้คือไม่มีสารต้านต่อ
แอนติเจนของเลือดที่จะให้ ดังแสดงในตาราง

หมู่เลือด	แอนติเจน	สารต้าน	ต้องได้รับเลือดจาก	สามารถให้เลือดกับ
A	A	Anti B	หมู่ A, O	หมู่ A, AB
B	B	Anti A	หมู่ B, O	หมู่ B, AB
AB	A และ B	ไม่มี	หมู่ AB, A, B, O	หมู่ AB
O	ไม่มี	Anti A และ anti B	หมู่ O	หมู่ O, A, B, AB

-มีต่อตอนที่ 2 -